

Utolsó (VI.) utazás

Másnap kezdetét veszi az emlékezés.

(Ryszard Kapuściński: A sahinah)

A légikikötő állóhelyére húsz lengyel arany a beléptidij. Onnan lestük az eget a szélrózsza minden irányában. De csak egy piros csíkos, kék madaras repülő érkezett, s oly hűvösen, oly előkelően ért földet, hogy magyarul is tudtuk, vele te nem jöhetsz, mert ahonnan te útra keltél, az nem Amerika. Felszálló gépet többet is láttunk, de mind egyfelé távolodott. Egyetlen folyosóba gyömöszölve az ég is. Apránként, ahogy elkomorult a világ, s köröttünk rücskösen kifényesedett a város, úgy éreztük, hogy mi nem is köszönteni jöttünk... Mi az imént búcsúztattunk el téged, s te éppen az égreemelkedésedre vársz, ha mennybemeneteledre még nem is.

Utazásod harminchat órát tartott. Repülőgéped megkerülte a Földet, majd vonat alakjában pontosan begördült a Központi Pálya-udvarra, ahol, ha visszafelé negyvenhat évet késel, bombazápor fogad. (Igaz, akkor te mínusz ötéves lettél volna, én pedig mínusz hat. Így élve túl a háborút, melyikünk az idősebb?) És éppen úgy nem várt volna senki, mint ezerkilencszáznyolcvanöt őszén. A hosszú békekór közepe táján? Vagy vége felé? Esetleg a megbékélés elején? (Neved, útleveled és anyanyelved is éppoly ellentmondásos lett volna házigazdáink szemében, fülében...)

De mi a repülőtéren integettünk reményeink kattogó szárnyas kereke után. A beéretlen búcsú színtelen-szagtalan bódulatában térünk vissza az Ismeretlen Katona szomszédságába. Mi sem természetesebb; már vártál reánk. Ott, az Európáról elnevezett szállodában — valahonnan Európából. A negyedik világból — ahogy a sarokasztalnál a harmadik világnak elbeszélted. Így újabb és valóságosabb hetet tölthettünk együtt a városban, amely közös hazánk, poliszunk lett — átmenetileg. A városban, amelyet leromboltak, nevétől, múltjától, emlékműveitől megfosztottak. Amelynek lakóit leöldösték vagy elűzték, s helyükbe — az ördögi tervek kupolacsarnokában — a feladás jeltelen emésztőgödreit telepítették. És amely halottaiból fel-támadott... és nem halált jövendő, hanem jövendőre tanít — minden ellenkező híresztelés dacára.

Nem búcsúzkodtunk. Utazunk. Hol egyikünk harminchatórázik, hol a másikunk — elmásfelezve napjainkat, s rendre megfelezve az összetorkolló utat. Hony érezve lélegzetünket, győzzük a történelmi idő és tér határát. És egymást el ne késsük.